

Hart voor Lakerlopen

25 jaar Stichting Wijk- en Huurdersbelangen Lakerlopen

Lakerloperen in de jaren twintig, in de volksmond 'de 311' of De Bouw genoemd.

Het huidige Lakerloperen, begrensd door de Tongelresestraat, Jeroen Boschlaan en het Eindhovens Kanaal.

Ter inleiding

Dit boek is geschreven voor het 25-jarig bestaan van de Stichting Wijk- en Huurdersbelangen Lakerlopen (SWHL). De stichting is opgericht in 1991 vanwege het integraal buurtbeheer. Een nieuwe manier van de gemeente om met probleembuurtten om te gaan. Bewoners zijn voortaan 'leading' en dat voortouw heeft Lakerlopen zich nooit meer af laten pakken.

Het kloppend hart van de SWHL is de buurtinfowinkel 'waar ieder met zijn of haar eigenaardigheden een plaatsje vindt', zoals de eerste opbouwwerker het formuleert. De werkgroepen van de SWHL behartigen de belangen van bewoners of het nu gaat om wonen, overlast of het organiseren van de Buurtdag.

'Hart voor Lakerlopen' is het verhaal van een volksbuurt in verandering. Geschreven vanuit het gezichtspunt van de Lakerlopers. In die bewogen 25 jaar worden 311 vooroorlogse werkmanswoningen gesloopt en verrijst een nieuwe buurt. Het is een hard gelag voor huurders die soms al tientallen jaren in hetzelfde huis wonen.

De vernieuwing van de buurt is een zoektocht die bewoners samen met woningcorporaties en gemeente aangaan, ondersteund door het opbouwwerk. Er wordt menig robbertje

gevochten en soms wordt de samenwerking opgeschort of verbroken. Maar altijd komt men weer bij elkaar. In Lakerlopen moet ook het wiel nog eens uitgevonden worden, want het is de eerste Eindhovense buurt die grootschalig gesloopt en weer opgebouwd wordt.

Anno 2016 lijkt de bebouwing in niets meer op wat hij vroeger was. Maar voor wie goed kijkt, is de geschiedenis van de wijk nog zichtbaar in de brede Kempensebaan en het gerestaureerde poortgebouw aan de Van Dijkstraat en de 24 gereconstrueerde monumentenwoningen. St. Joseph, de beschermheilige van de arbeiders keert terug in de Frans Halsstraat. Het duurt langer voor ook Maria terugkomt: ze is jarenlang zoek. Ook zij neemt dit jaar haar plek in Lakerlopen weer in.

Niet alles is gesloopt. Een deel van de woningen krijgt een opknabbeurt.

Bovendien worden de zijstraten grenzend aan de Ruysdaelbaan opnieuw ingericht. In het voorjaar van 2016 is het laatste stuk van de Kempensebaan heringericht en komt het oude trapveldje, het Ridderveld, terug als voetbalkooi. Het is dan vijftien geleden dat de sloop begon.

Voor dit boek is gebruik gemaakt van de informatie in de buurtkrant Effe Buurten, de gemeentelijke nieuwsbrieven over de wijkvernieuwing en het herinneringsboek de 311. Bovendien zijn een aantal sleutelfiguren geïnterviewd. Zij kijken terug en vertellen hoe ze de buurt nu zien.

Is alles veranderd in de oude volkswijk? Nee, ruim zestig procent van de 'oude' bewoners is teruggekeerd in het eerste nieuwbouwgedeelte ten noorden van de Kempensebaan. En volgens sommigen is het nog altijd een dorp, een dorp waren velen nooit meer weg willen.

Hoe het begon

De Stichting Wijk- en Huurdersbelangen Lakerlopen (SWHL) wordt in 1991 met steun van gemeente en opbouwwerk opgericht om de problemen in Lakerlopen aan te pakken. Het is de tijd van de sociale vernieuwing en het integraal buurtbeheer.

Wat wil de buurt en hoe willen ze het? Buurten waren 'leading' in het integraal buurtbeheer dat de gemeente begin jaren negentig inzette. "Wij gin-

gen zogezegd in de wachtkamer zitten, tot de bewoners met ideeën kwamen", zegt toenmalig gemeente-

lijk projectleider Harrie de Haas van de Dienst Stadsontwikkeling.

Verbindingsofficier

"Die nieuwe rol van de gemeente was reëel. Het was spannend of ik de vraag van de buurt beantwoord kon krijgen. Ik voelde me een soort verbindingsofficier tussen het gemeentelijk apparaat en de buurt."

Tandem

Opbouwwerker Ab Hofman vormde een tandem met De Haas. "De wethouder had gevraagd of we één bewonersorganisatie op de been konden brengen. Ik was van de menselijk kant en ben toen in Lakerlopen gaan praten, heb van alles onderzocht: hoe woonde men daar; wat waren de problemen? Er waren drie bewonersgroepen de 264, de 221 en wijk vijftien. Ik heb ze bij elkaar gehaald en gevraagd of ze er wat voor voelden."

Huiskamer van de buurt

Bij het integraal buurtbeheer hoorde ook een eigen plek: de buurtinfowinkel of infowinkel, als het ware 'de huiskamer van de buurt'.

De nieuwe Stichting Wijk- en Huurdersbelangen Lakerlopen kreeg in 1991 een voormalig winkelpand (van slagerij Thijs) op de Kempensebaan 22. Ter beschikking gesteld door Woningstichting SWS.

Bewoners gaan voor

De infowinkel is het 'luisterend oor' van de wijk, zoals Riek van den Broek het hoekhuis aan de Kempensebaan graag betitelt. Van vrijwilligster groeide ze uit tot een betaalde kracht die het reilen en zeilen van de winkel voor haar rekening neemt. Maar ze legt alles terzijde als buurtbewoners binnenstappen. "Ik ben er in de eerste plaats voor de mensen, voor een bakkie koffie en een praatje. 'Bewoners gaan voor', zeg ik altijd."

Nauwe contacten

De SWHL heeft nauwe contacten met woningcorporaties, het opbouwwerk, politie en gemeente. Bovendien heeft ze informatie over van alles en nog wat: van cursussen tot openingstijden van instellingen. Ook zijn er klachtensprekuren. Maar de winkel signaleert ook wat er speelt in de buurt, waar mensen ontevreden of juist te tevreden over zijn. De winkel draait op twee pijlers: de vaste krachten en de mensen uit de buurt.

Aandacht voor jeugd

De drie bewonersgroepen voelden er wel wat voor om samen verder te gaan. "Natuurlijk wilde ik meedoen, zegt Riek van den Broek, vrijwilligster van wijk 15, ('de 311') en huidig voorzitter van de SWHL.

"Ab vroeg waar we aandacht voor wilden en dat waren de jeugd, hondensoep, zwerfvuil en vandalisme." Hofman structureerde de vragen. "Natuurlijk moest er ook een voorzitter komen, dat was moeilijker. We besloten zonder voorzitter te beginnen en als we een tijdje aan de gang waren om te kijken wie het het beste kon worden." De keus voor het voorzitterschap viel

op grafisch vormgever, kunstenaar en danser Robbert Mahler. Hij maakte het de gemeente niet makkelijk. De Haas voerde vele discussies met hem.

Wantrouwen

"Hij vroeg zich af wat ik eigenlijk kwam doen en wantrouwde me", zegt De Haas. "Toen zei ik 'wacht nou even en schort je oordeel een half jaar op'. Het wantrouwen heb ik weg kunnen nemen. Na een paar maanden had je de driehoek: De Haas, ge-

meente, Mahler, bewonersorganisatie en Hofman, opbouwwerk."

Vertrouwen hersteld

Mahler herinnert zich het precies zo: "Harrie heeft het vertrouwen in de gemeente hersteld. Hij was eerlijk en zei ook 'nee'. Onze vrijwilligers waren heel betrokken. Soms leek het wel of ze het nergens met elkaar over eens waren, maar als je het goed analyseerde, waren ze het voor tachtig procent eens."

Etiketten en zo

Van rehabilitatie- of stadsvernieuwingsgebied naar integraal buurtbeheergebied: het zijn de benamingen die Lakerloper sinds 1978 over zich heen krijgt. Weer later heet de buurt Impulswijk, wijkvernieuwings- en actiegebied.

Kippenpootjes over de heg

De buurtinfowinkel was het toneel van menige discussie en serieus overleg. Tijd voor leuke dingen was er ook.

“Toen we vergaderden over de jeugd werd mijn fiets gestolen voor de buurtinfowinkel”, weet Hofman nog. “Ik heb Lakerlopen nooit gezien als moeilijke buurt. Behalve toen iemand in zijn blootje met een bijl achter iemand anders aanging. Over het algemeen waren de mensen goed aanspreekbaar.”

Kop kaal geschoren

“We keken heel serieus naar de buurt, maar er was ook tijd voor leuke dingen. We maakten bijvoorbeeld samen muziek. Ik deed een keer Sinnead O'Connor na en had mijn kop kaal geschoren. Daar was mijn vrouw niet blij mee.”

Behalve drugspannen en drugsoverlast waren er problemen ‘achter de voordeur’, zoals werkloosheid en laaggeletterdheid. Maar Mahler herinnert zich ook de Suikerfeesten waarop hij kippenpootjes over de heg kreeg aangeboden. “Ik bemiddelde bij een ruzie tussen een Nederlandse en Turkse man. Het bleek echt

een communicatieprobleem, later werden het de beste vrienden.” De aanwas van vrijwilligers die zich bij de SWHL aansloten, groeide gestaag. Mahler: “We hadden op een gegeven moment een lijst van tachtig

vrijwilligers. Die volgden ook deskundigheidstrainingen. De lijntjes met de wethouder waren kort, die zette zich voor ons in. Ik had zelfs zijn telefoonnummer.”

Probleemhuurders

De samenwerking met organisaties gold ook voor de woningcorporaties.

In sommige zijstraten van de Ruysdaelbaan woonden wel heel veel probleemhuurders bij elkaar. “Dat kaartten we bij de woningstichtingen aan. Op alle vlakken tegelijkertijd de buurt aanpakken, dat was integraal buurtbeheer”, vertelt Hofman.

Presenteerblaadje

De opbouwwerker sleet veel uren in de buurt. Hij stelde het uit om naar een andere wijk te gaan. “Ik wilde niet weg, ik ben er bijna tien jaar geweest. Als ik terugkijk op wat we bereikt hebben, denk ik in eerste instantie aan de manier waarop we met elkaar omgingen en niet aan tastbare projecten. Hoe hoog de begroting van de buurt ook was, discussies gingen altijd over de inhoud, niet over de centen. Hoe hoog de ruzies ook opliepen, het kwam altijd goed. Nou ja, bijna altijd dan. In Lakerlopen kreeg je het leven op een presenteerblaadje aangeboden.”

'Wat weet zo'n buurt er nou van'

De nieuwe manier van werken ging binnen de gemeente niet zonder slag of stoot. Sommige ambtenaren hadden het over de buurt als het 'hol van de leeuw'.

Gemeenteman De Haas voelde zich 'de crimefighter' onder zijn collega's. "Die zeiden: 'wij weten hoe het moet, wat weet zo'n buurt er nou van?'. Dat leidde tot botsingen. Ik probeerde de vragen uit de buurt met argumenten te staven."

Gouden lantaarnpalen

"Ik fungeerde ook als zeef. Als de buurt bij wijze van spreken gouden lantaarnpalen wilde, ging ik daar niet in mee, was de vraag reëel, dan speelde ik die door naar mijn collega's. Natuurlijk kreeg ik dan honderd redenen waarom die vraag niet paste in het gemeentelijk beleid. Was het toch een goed plan dan moesten we beslissen of we het beleid wel of niet wilden aanpassen."

Veel heil

"Een grote hulp en steun bij die nieuwe werkwijze was wethouder Nico van der Spek, hij is inmiddels overleden. Hij zag er veel heil in om op die andere manier met bewoners om te gaan. Hij en wijlen burgemeester Welschen waren ook regelmatig te vinden in Lakerloperen."

Stop Troep I en II

Het begon als een kruistocht van moeders tegen hondenpoep, vandalisme en rondslingerende injectienaalden. Het groeide uit tot een voorlichtingsproject dat zelfs genomineerd werd voor de Ien Dalesprijs.

Stop Troep I begon in 1993. Het was zo'n succes dat de schoonmaakactie later nog twee keer herhaald werd

met dezelfde naam, maar dan als Stop Troep II. Deze keer in samenwerking met de – toen nog drie – basisscholen in Tongelre.

Gastlessen

Eind 1997 togen de Tongelrese basisscholen Sint Franciscus, de Tongelaar en De Driesprong weer aan het stop-troeppen. Stop Troep II lichtte kinde-

ren niet alleen voor over vandalisme en troep, maar ook over medicijngebruik, voeding en verslaving. In gastlessen laten medewerkers van verschillende instanties zien, hoe kinderen wel (of niet) moeten omgaan met drank, drugs of vuile spuiten.

'Gokken wordt dokken'

De actie wilde een mentaliteitsverandering op gang brengen, zowel bij de kinderen als bij hun ouders. Het motto is: 'geen troep op straat en geen troep in je lichaam'. De lijst van meewerkende instellingen was lang, de vergadertafel groot: politie, Haltwinkel, consultatiebureau voor alcohol en drugs, buurtwerk Tongelre, het opbouwwerk, apotheek Haagdijk, GGD, Stichting buurtbeheer Doornakkers en de SWHL. Lag het accent twee jaar geleden op drugs, deze keer was gokken een hot item. 'Gokken dat wordt dokken' leerde het lesmateriaal.

To poep or not to poep: where is the question

De hond is Neerlands, en dus ook Lakerloops liefje, Lakerloops, daar zou ieder hondje voor zover van het mannelijk geslacht, onmiddellijk op afkomen. En dat gebeurt dus ook. Poep op de straten, poep op het trottoir, poep overal. De roep om 'speciale toiletten' klonk veelvuldig. De gemeente reageerde alert met de aanleg van hondentoiletten, hondenuitlaattereinen en hondenuitlaatstroken. Het verschil? Ach, de een is wat groter dan de ander en wordt wat vaker ontsmet. Hoe dan ook, het zijn vrijplaatsen van de democratie. Pekinees, Rottweiler, teckel of bouvier, ze tillen een poot op of gaan door de knieën op dezelfde plaats. Afkomst telt niet, alle honden zijn gelijk als ze aan de meest directe behoeftes gevolg moeten geven. Iedereen is een groot voorstander van deze democratie. Althans, zolang de gelijkheid niet bij hen voor de deur hoeft plaats te vinden. Zo kan het dus gebeuren dat zij die niet zo'n grote liefde voor honden hebben 's ochtends de deur opendoen en... meteen een kostelijk uitzicht hebben op een maanlandschap met bergjes. Leuk hè, een hondje?

Column uit buurtkrant Effe Buurten